

HØRINGSNOTAT

Forslag til endringer i forskrift om arbeidsavklaringspenger

Utsendt: 4. september 2017

Høringsfrist: 31. oktober 2017

1 Innledning

Arbeidsavklaringspenger fra folketrygden skal sikre inntekt for et medlem¹ som på grunn av sykdom har fått nedsatt arbeidsevnen og som får aktiv medisinsk behandling eller deltar på et arbeidsrettet tiltak med sikte på skaffe seg eller beholde arbeid. Fra 1. januar 2018 trer en rekke endringer i ordningen med arbeidsavklaringspenger i kraft. Endringene innebærer en smalere inngang til ordningen, at det legges til rette for et strammere stønadsløp og økte arbeidsinsentiver. Sammen med iverksatte tiltak for å styrke og målrette det arbeidsrettede tilbudet i Arbeids- og velferdsetaten antas dette å gi en raskere avklaring av stønadsmottakerens arbeidsevne og økt overgang til arbeid. Endringene framgår av Prop. 74 L (2016–2017) Endringer i folketrygdloven mv. (arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak mv., Innst. 390 L (2016–2017) og lovvedtak 114 (2016–2017).

I dette høringsnotatet sender Arbeids- og sosialdepartementet på høring forslag til endringer i forskrift om arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 (forskrift 10. februar 2010 nr. 152 om arbeidsavklaringspenger).

Forslagene følger opp lovendringene som trer i kraft fra 1. januar 2018. Dette gjelder:

- definisjon av arbeidsrettet tiltak (punkt 2.2),
- reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter (punkt 2.4),
- når medlemmet skal fortsette i den opprinnelige stønadsperioden (punkt 2.12), og
- overgangsregler (punkt 2.14).

I tillegg foreslår departementet å regulere i forskrift en del av gjeldende rett som i dag kun framgår av Arbeids- og velferdsetatens rundskriv. Dette gjelder:

- gyldig fravær fra fastsatt aktivitet (punkt 2.3),
- rimelig grunn til å ikke sende meldekort (punkt 2.5),
- arbeidsavklaringspenger til studenter (punkt 2.7),
- reduksjon ved delvis nedsatt arbeidsevne (punkt 2.9), og
- reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra arbeidsgiver (punkt 2.11).

Departementet foreslår videre å flytte §§ 18–22 i dagens forskrift om arbeidsavklaringspenger til en egen forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-reglene. Bakgrunnen er blant annet at disse reglene er hjemlet i folketrygdloven § 25-15 og § 1-3 og ikke i folketrygdloven kapittel 11.

¹ Med medlem menes medlem av folketrygden, dvs. en person som er bosatt i Norge eller på annen måte medlem av trygden, se folketrygdloven kapittel 2.

Departementet foreslår videre at forskrift 10. februar nr. 153 om tilleggsstønader etter folketrygdloven kapittel 11 i sin helhet oppheves, da alle nødvendige bestemmelser vil være uttømmende lovregulert i nytt kapittel 11 A i folketrygdloven "Tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak".

Departementet foreslår også en endring i forskrift om unntak fra anke til Trygderetten, som følge av at vedtak om reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter etter folketrygdloven ny § 11-9 ikke skal kunne påankes.

2 Forslag til forskrift om arbeidsavklaringspenger

I dette kapitlet omtales forslagene til endringer i forskrift om arbeidsavklaringspenger fortløpende etter paragraf.

2.1 Til § 1 Virkeområde

I forskriften § 1 framgår hva som skal være forskriftens virkeområde. Forskrift om arbeidsavklaringspenger fastsetter nærmere regler for rett til arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11.

Departementet viser til utkast til forskrift § 1.

2.2 Til § 2 Arbeidsrettede tiltak

Gjeldende rett

Det følger av folketrygdloven ny § 11-6 første ledd bokstav a til c tre alternative vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger. Det er et vilkår at medlemmet for å skaffe seg eller beholde arbeid som han eller hun kan utføre, har (a) behov for aktiv behandling, (b) behov for arbeidsrettet tiltak, eller (c) etter å ha prøvd behandling eller tiltak fortsatt anses for å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får annen oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

I bestemmelsens andre ledd er departementet gitt en forskriftshjemmel for å kunne fastsette hva som kan godkjennes som et arbeidsrettet tiltak. Dette er i dag dels omtalt i Arbeids- og velferdsetatens rundskriv. Det er Arbeids- og velferdsetaten som vurderer om søkeren har behov for et arbeidsrettet tiltak for å komme i eller tilbake til arbeid. Vurdering gjøres konkret i hvert enkelt tilfelle avhengig av bistandsbehovet han eller hun har sett opp mot hva som er mulig til tross for helseutfordringene. Trygderetten kan overprøve behovsvurderingen i folketrygdloven, men har ikke myndighet til å overprøve Arbeids- og velferdsetatens vurdering av hvilke tiltak som er nødvendig og hensiktsmessig og innholdet i aktivitetsplanen, se Prop. 82 L (2015–2016).

Departementets forslag

Et arbeidsrettet tiltak er en aktivitet som medlemmet kan gjennomføre i perioden på arbeidsavklaringspenger med sikte på å skaffe seg eller beholde arbeid. Tiltaket må være godkjent av Arbeids- og velferdsetaten. Det arbeidsrettede tiltaket kan pågå samtidig med den aktive behandlingen eller uavhengig av den. Tilsvarende som for behandlingen, er det ingen forutsetning for rett til arbeidsavklaringspenger at det arbeidsrettede tiltaket skal pågå uavbrutt. Forutsetningen for rett til arbeidsavklaringspenger er at avtalt aktivitet, som er fastsatt i aktivitetsplanen, følges i den eller de periodene dette pågår.

Departementet foreslår å forskriftsfeste at et arbeidsrettet tiltak kan være et av arbeidsmarkedstiltakene som følger av forskrift 11. desember 2015 nr. 1598 om arbeidsmarkedstiltak (tiltaksforskriften) gitt med hjemmel i arbeidsmarkedsløven § 12. Dette er gjeldende forvaltningspraksis. Et arbeidsmarkedstiltak kan for eksempel være arbeid som lærling, gjennomføring av videregående skole eller høyere utdanning i inntil tre år, samtidig

med mottak av arbeidsavklaringspenger. De nevnte opplæringstiltakene følger av tiltaksforskriften kapittel 7. Det er særlige aldersgrenser som gjelder for opplæringstiltakene. De øvrige vilkårene i tiltaksforskriften må også være oppfylt for at en mottaker av arbeidsavklaringspenger skal kunne få tildelt tiltak etter tiltaksforskriften. Andre arbeidsmarkedstiltak som følger av tiltaksforskriften er for eksempel avklaring, arbeidstrening, oppfølging og bedriftsintern opplæring.

Departement foreslår imidlertid å ikke anse Varig tilrettelagt arbeid (VTA) i tiltaksforskriften kapittel 14 som et arbeidsrettet tiltak etter folketrygdloven § 11-6. VTA er rettet mot personer som mottar eller i nær framtid ventes å få innvilget uføretrygd etter folketrygdloven, se tiltaksforskriften § 14-3 personkrets, mens formålet med arbeidsavklaringspenger er å få medlemmet i eller tilbake til arbeid. Siden personene som kan motta VTA ikke er sammenfallende med formålet til arbeidsavklaringspenger, mener departementet at VTA ikke bør være et arbeidsrettet tiltak for mottakere av arbeidsavklaringspenger.

Et arbeidsrettet tiltak kan være noe annet og noe mer enn et arbeidsmarkedstiltak etter tiltaksforskriften.

Det følger av forvaltningspraksis at et arbeidsrettet tiltak kan være etablering av egen virksomhet. Rett til arbeidsavklaringspenger under etablering av egen virksomhet er lovfestet i folketrygdloven ny § 11-15. I ordningen med etablering av egen virksomhet er det den private parten, som etablerer sin egen virksomhet som hovedaktivitet. I loven er det gjort et unntak fra reglene om at inntektsgivende arbeid fra oppstartsfasen, de tre første månedene av etableringen, skal føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene. Adgangen til å etablere egen virksomhet har en tidsbegrensning og lovfestede krav til en næringsfaglig vurdering før oppstarten.

Departementet foreslår videre at andre aktiviteter i regi av offentlige eller private virksomheter, herunder frivillige aktører, som kan styrke medlemmets muligheter for overgang til arbeid skal kunne anses som et arbeidsrettet tiltak etter folketrygdloven ny § 11-6.

Deltakelse i et kommunalt tiltak kan etter gjeldende forvaltningspraksis være et arbeidsrettet tiltak. Deltakelsen vil være avhengig av hva den enkelte kommune har å tilby og hva som er ledig av tiltak.

Å være frivillig regnes i dag som en egenaktivitet for en mottaker av arbeidsavklaringspenger, forutsatt at dette ikke hindrer for gjennomføringen av et arbeidsmarkedstiltak eller et behandlingsopplegg. Departementet foreslår å regulere i forskriften at aktivitet hos en frivillig aktør skal kunne være en arbeidsrettet aktivitet for en mottaker av arbeidsavklaringspenger dersom aktiviteten er egnet til å styrke mulighetene for overgang til arbeid og ikke bare en egenaktivitet. Det kan være ulike former for frivillig aktivitet, Røde Kors, Turistforeningen eller besøksvenn, kor og korpsaktiviteter mv. For unge mennesker som mottar arbeidsavklaringspenger og har utfordringer i form av psykiske lidelser, kan aktiviteter i frivillig sektor være en egnet lavterskel aktivitet. Departementet antar at slik aktivitet kan være hensiktsmessig særlig i starten av et arbeidsrettet løp, men understreker at dette

arbeidsrettede tiltaket skal kunne brukes gjennom hele stønadsperioden og parallelt med medisinsk behandling dersom det er hensiktsmessig.

Et medlem som deltar i et forsøk som er arbeidsrettet kan ha rett til arbeidsavklaringspenger i tiden forsøket varer. Etter departementets vurdering er det mest hensiktsmessig at det i den enkelte forsøksforskriften tas inn en hjemmel for rett til arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11.

Departementet bemerker at de arbeidsrettede tiltakene som foreslås forskriftsfestet i § 2 er de samme "arbeidsrettede tiltakene" som det vises til i folketrygdloven nytt kapittel 11 A om tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak. Gjennom Stortingsbehandlingen av Prop. 74 L (2016–2017) blir tilleggsstønadene skilt ut fra kapittel 11 om arbeidsavklaringspenger og til et eget kapittel 11 A i folketrygdloven fra 1. januar 2018. Tilleggsstønadene er en stønad som helt eller delvis skal dekke dokumenterte utgifter medlemmet har i forbindelse med gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak etter § 2.

Departementet viser til utkast til forskrift § 2.

2.3 Til § 3 Fravær fra fastsatt aktivitet – forskriftsregulering av gjeldende praksis

Gjeldende rett

Folketrygdloven ny § 11-8 regulerer hva som skjer ved fravær fra den fastsatte aktiviteten. Arbeids- og velferdsetaten kan stanse ytelsen dersom medlemmet ikke møter til fastsatt aktivitet. Pengene stanses inntil vilkårene for å få ytelsen igjen er oppfylt. Hvis medlemmet har hatt grunn til ikke å melde seg på fastsatt dag, skal pengene etterbetales.

Fravær på inntil én dag i meldeperioden eller ved fravær som skyldes sterke velferdsgrunner, skal ikke føre til stans av ytelsen. Dersom medlemmet har gjentatte fravær, skal etaten vurdere om vilkårene for rett til ytelsen fortsatt er oppfylt. Dette innebærer at arbeidsavklaringspengene stanses dersom fraværet fører til at det arbeidsrettede tiltaket eller den medisinske behandlingen ikke kan gjennomføres som planlagt.

Departementet er gitt forskriftshjemmel til å fastsette nærmere regler om hva som er gyldig fravær, krav til dokumentasjon, hva som anses som fravær fra fastsatt aktivitet og konsekvensene av slike fravær.

Departementets forslag

Fravær som skyldes sterke velferdsgrunner skal ikke føre til stans av ytelsen. Siden innføringen av arbeidsavklaringspengene i 2010 har departementet fått erfaringer med hvordan "sterke velferdsgrunner" praktiseres og hvilke grunner som kan føre til etterbetaling av arbeidsavklaringspengene. Departementet foreslår å presisere og konkretisere i forskriften den forvaltningspraksisen som har utviklet seg med arbeidsavklaringspengene. Forskriftsfestingen gjøres for å skape rettslikhet i den videre praktiseringen av reaksjonsadgangen.

Departementet foreslår at det i forskriften reguleres at tilvenning av barn i barnehage, førskole eller hos dagmamma kan være en sterk velferdsgrunn og gi rett til fravær i inntil tre dager. Videre foreslår departementet at pleie i hjemmet av en nær pårørende skal kunne være en sterk velferdsgrunn. Med pleie i hjemmet menes både pleie av den pårørende i han eller hennes hjem eller hjemme hos medlemmet. Endelig foreslår departementet at dødsfall i nær familie eller vennekrets skal kunne regnes som velferdsgrunn og gi rett på fravær på inntil tre dager. Dette er imidlertid ikke ment å være en uttømmende regulering av hva velferdsgrunner kan være.

Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at grunnene dokumenteres, jf. folketrygdløven ny § 11-8 tredje ledd andre punktum.

Departementet foreslår at antall dager med slikt fravær begrenses til inntil ti virkedager per kalenderår. Fravær over ti dager fra den avtalte aktiviteten vil dermed føre til stans av ytelsen.

Departementet viser til utkast til forskrift § 3.

2.4 Til § 4 og § 15 Reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved brudd på nærmere bestemte aktiviteter

Gjeldende rett

Adgangen til å redusere arbeidsavklaringspengene ved brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter er ny og følger av folketrygdløven ny § 11-9. Dette kommer i tillegg til dagens reaksjonsmidler ved brudd på mottakerens plikter jf. ny § 11-8 og ny § 11-10. Adgangen til å redusere arbeidsavklaringspengene skal gi et mer nyansert reaksjonssystem ved at det blir mulig å reagere på mindre alvorlige brudd på pålagte aktiviteter umiddelbart etter bruddet. Medlemmet skal orienteres om muligheten for reduksjon av ytelsen ved manglende etterlevelse av en bestemt aktivitetsplikt.

Det er i ny § 11-9 tredje ledd gitt hjemmel til i forskrift å fastsette nærmere regler om hvilke pliktbrudd som fører til reduksjon, vilkår for reduksjon og størrelsen på reduksjonen.

Departementets høringsnotatet av 8. juli 2016 om forslag til endringer i folketrygdløvens bestemmelser om arbeidsavklaringspenger inneholdt også et forslag til utforming av en slik forskriftsbestemmelse. På bakgrunn av innspill fra Arbeids- og velferdsdirektoratet foreslår departementet nå visse justeringer i forslaget til forskriftsbestemmelse.

Departementets forslag

Arbeidsavklaringspengene skal reduseres ved brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter pålagt av Arbeids- og velferdsetaten. Det skal ha vært bestemt at medlemmet skal gjennomføre en konkret aktivitet på en bestemt dag eller innen en gitt frist gjennom informasjonsbrev, eventuelt via aktivitetsplanen eller andre informasjonskanaler.

Det foreslås at det reguleres i forskrift at tre typer konkrete brudd på aktivitetsplikten skal føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene:

1. Medlemmet møter ikke som avtalt til et møte med Arbeids- og velferdsetaten etter innkalling, se folketrygdløven ny § 11-7.

2. Medlemmet møter ikke på arbeidsrettede tiltak, behandling, eller utredning se folketrygdloven ny § 11-7.
3. Medlemmet unnlater å sende inn etterspurt dokumentasjon, se folketrygdloven § 21-3.

Både manglende etterlevelse av pålegg om å stille på møte med etaten og pålegg om innsending av dokumentasjon skal føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene. Ved arbeidsrettede tiltak vil dette gjerne være aktuelt å gjøre i forbindelse med oppstartsmøter eller bestemte oppfølgingspunkter underveis og i avslutningsmøte etter avklaringen. For behandlingsalternativet vil dette gjerne være aktuelt, dersom medlemmet er innkalt til samarbeidende spesialist eller har en avtale med Arbeids- og velferdsetaten om å møte opp på behandling på et bestemt tidspunkt. Om ytelsen skal reduseres ved brudd på en slik aktivitetsplikt vil være avhengig av om NAV-veilederen i den enkelte saken vurderer det som hensiktsmessig å pålegge et slikt aktivitetskrav.

Det følger av ny § 11-9 første ledd at arbeidsavklaringspengene ikke skal reduseres dersom medlemmet hadde *rimelig grunn* til å unnlate å følge en aktuell aktivitet.

Rimelighetsvurderingen som følger av ny § 11-9 er avhengig av en konkret vurdering av den enkelte saken.

Reduksjonen skal skje rimelig raskt etter at det foreligger brudd på en konkret og pålagt aktivitetsplikt, fortrinnsvis i den påfølgende meldeperioden. Dette forutsetter en enkel og effektiv saksbehandling i Arbeids- og velferdsetaten, samtidig som medlemmets rettssikkerhet ivaretas. For å oppnå en enkel og effektiv reaksjon foreslår departementet at reduksjonen iverksettes uten hensyn til om medlemmet hadde rimelig grunn til fraværet.

Dersom medlemmet hadde rimelig grunn til å unnlate å oppfylle en av de tre nevnte aktivitetspliktene, foreslår departementet at reduksjonen i ytelsen tilbakeføres til medlemmet, dvs. at pengene tilbakebetales.

Det foreslås at brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter skal føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene tilsvarende én dags ytelse. Størrelsen på reduksjonen skal utmåles som den individuelt bestemte dagsatsen (inklusive barnetillegg), slik at kronebeløpet vil være avhengig av stønadmottakers beregningsgrunnlag. Departementet mener at dette sikrer at mottakere av arbeidsavklaringspenger som har et lavt beregningsgrunnlag ikke rammes urimelig hardt sammenlignet med dem som mottar en høyere ytelse. En minste ytelse på arbeidsavklaringspenger uten barnetillegg utgjør om lag 700 kroner per dag.

Departementet foreslo i Prop. 74 L (2016–2017) at vedtak om reduksjon etter ny § 11-9 unntas Trygderettens overprøvningskompetanse. Det er i dag regulert i egen forskrift hvilke vedtak etter folketrygdloven som ikke kan ankes inn for Trygderetten, forskrift 15. april 1997 nr. 324 om unntak fra anke til Trygderetten. Departementet foreslår derfor å regulere i denne forskriften at vedtak om reduksjon etter folketrygdloven ny § 11-9 ikke kan ankes inn for Trygderetten. Det foreslås også å ta inn i forskriften om arbeidsavklaringspenger § 4 tredje ledd at disse vedtakene ikke kan ankes inn for Trygderetten.

Den nye reaksjonsbestemmelsen forventes å ha positive effekter blant annet gjennom forbedring i oppmøte på aktiviteter og økt overgang til arbeid. Samtidig er det viktig å sikre at praktiseringen av en ny bestemmelse ikke svekker Arbeids- og velferdsetatens oppfølgings- og motivasjonsarbeid overfor mottakere av ytelsen. For å legge til rette for en god evaluering av reaksjonen, foreslår departementet at den nye reaksjonsbestemmelsen ikke trer i kraft for alle fra 1. januar 2018. Det foreslås at den trer i kraft fra 1. januar 2018 for mottakere bosatt i XX fylker, og fra 1. januar 2019 for mottakere bosatt i YY fylker. (Merknad: Arbeids- og sosialdepartementet vil i samråd med Arbeids- og velferdsdirektoratet i løpet av høsten 2017 velge hvilke fylker som skal ha iverksetting fra hhv 1.1.2018 og 1.1.2019). Dette gjør det mulig å få effekten av endringen isolert fra alle de andre endringene som skjer i regelverket fra 1. januar 2018. Det kan legges til rette for en god evaluering av ordningen med ny kunnskap om effektene av bruk av vilkår i velferdsordningene. Evalueringen kan gi et kunnskapsgrunnlag både for å vurdere mulige justeringer i praktiseringen av og innholdet i den aktuelle reaksjonsbestemmelsen, og for å vurdere ev. forslag om tilsvarende bestemmelser i andre stønadsordninger. Det vises i denne forbindelse til Prop. 74 L (2016–2017), hvor det er påpekt at det er nødvendig å få erfaringer med bruken av reaksjonsbestemmelsen før man vurderer ev. endringer i denne. Evalueringen vil gi et godt kunnskaps- og erfaringsgrunnlag for å vurdere slike endringer.

Det vises til utkast til forskrift § 4 og utkast om endring i forskrift om anke til Trygderetten § 1 bokstav c), samt utkast til forskrift § 15.

2.5 Til § 5 Rimelig grunn til ikke å sende meldekortet – forskriftsregulering av gjeldende praksis

Gjeldende rett

Alle som mottar arbeidsavklaringspenger må melde seg hos Arbeids- og velferdsetaten hver fjortende dag, se folketrygdloven ny § 11-10. Dersom medlemmet unnlater å melde seg, stanses ytelsen inntil han eller hun melder seg på nytt, med mindre medlemmet har hatt rimelig grunn til å unnlate å melde seg på fastsatt dag.

Dersom det vil være unødig tyngende for medlemmet å overholde meldeplikten, kan Arbeids- og velferdsetaten helt eller delvis fritta ham eller henne fra den. Arbeids- og velferdsetaten skal av eget tiltak vurdere om det skal gis fritak fra meldeplikten etter bestemmelsens fjerde ledd. Dersom brudd på den fastsatte meldeplikten skjer gjentatte ganger skal vilkårene for rett til ytelsen vurderes. Departementet er gitt en forskriftshjemmel til å fastsette nærmere regler om innholdet i meldeplikten i folketrygdloven ny § 11-10 sjette ledd.

Departementets forslag

Siden innføringen av arbeidsavklaringspengene i 2010 har departementet fått erfaringer med hvordan vilkåret om rimelig grunn praktiseres i forvaltningen og hvilke grunner som kan føre til at medlemmet får etterbetalt ytelsen. Rimelig grunn vurderingen er en rettslig standard hvor forvaltningen har fått en bred adgang til å utvise sitt forvaltningskjønn.

Siden verken ordlyden eller motivene i loven ble endret med innføringen av arbeidsavklaringspengene, har forvaltningen videreført attføringspengenes strenge terskel for hva som kan utgjøre rimelig grunn.

I rapporten fra SINTEF om «Omgjøring av vedtak i NAV og Trygderetten» punkt 10.1.1., trekkes det spesielt fram at det er en del klagesaker på meldekortet på arbeidsavklaringspengene, og at denne klagesaksbehandlingen er ressurskrevende for etaten.

Departementet foreslår å forskriftsfeste forvaltningspraksisen på området for å skape rettslikhet i den videre praktiseringen og for å gi medlemmet en forutsigbarhet i hva som ligger i vurderingen av "rimelig grunn". Listen er ikke ment å være en uttømmende regulering, men momentene skal være relevante å legge vekt på i vurderingen. Det er den som ikke har overholdt meldeplikten, som må dokumentere at han eller hun hadde en rimelig grunn til ikke å melde seg på fastsatt dag. Ved bevisvurderingen er det alminnelig sannsynlighetsovervekt som gjelder.

Utgangspunktet er at medlemmet har vært forhindret fra å sende meldekortet på meldedagen og spørsmålet er om årsaken til manglende melding kan vurderes som en "rimelig grunn" slik at ytelsen tilbakeføres til medlemmet. Det er også andre ytelser som ikke reduseres eller stanses når medlemmet hadde "rimelig grunn" til ikke å sende meldekort på fastsatt dag. Forslaget om regulering av rimelig grunn gjelder kun for arbeidsavklaringspenger og får ikke anvendelse for andre ytelser.

Departementet foreslår at det ved vurderingen av om medlemmet har hatt rimelig grunn til ikke å melde seg på fastsatt dag, skal det legges vekt på om årsaken var uforutsett. Internettproblemer alene vil ikke være en rimelig grunn dersom medlemmet kunne ha meldt seg på en annen måte, som ved å møte opp på NAV-kontoret eller ringe kontoret for å melde fra om internettproblemene før meldefristen. Dersom den uforutsette situasjonen derimot var noe medlemmet ikke kunne ha innrettet seg etter, vil dette være relevant å legge vekt på. Et annet eksempel på noe uforutsett, kan være en stressende hendelse med usikkert utfall, som en nylig oppdaget sykdom, en ulykke eller krise i familien. Slike hendelser kan være så stressende og krevende at andre plikter, som meldeplikten, kan glemmes.

Departementet foreslår at dersom årsaken til manglende melding på fastsatt dag er begrunnet med konsekvensene av en medisinsk tilstand, kan dette være en rimelig grunn. Dette kan for eksempel være dersom mottakeren har en psykisk lidelse som påvirker konsentrasjonen eller hukommelsen i vanskelige eller krevende perioder.

Videre foreslår departementet at dersom årsaken er den samme som en tidligere årsak hvor det ble gitt fritak fra meldeplikten, kan det være rimelig å vektlegge dette. For eksempel om medlemmet tidligere var fritatt fra meldeplikten på grunn av sykehusinnleggelse eller innleggelse på en institusjon, da kan den samme årsaken være relevant å vektlegge på et senere tidspunkt. Saksbehandleren kan samtidig vurdere om det bør gis fritak fra meldeplikten i en kort periode, slik at pengene ikke uteblir i en spesielt vanskelig periode.

Avslutningsvis foreslår departementet at dersom medlemmet opplever dødsfall i nær familie kan dette være relevant i vurderingen av rimelig grunn. Det samme gjelder egen sykdom eller skade, eller sykdom eller skade i nær familie. Gjelder det egen sykdom eller skade som ligger

til grunn for retten til arbeidsavklaringspenger, kan denne årsaken eventuelt være endringer i helsetilstanden, en progresjon i sykdommen, en uforutsett utvikling, tilbakefall i en periode, eller en annen sykdom, som eventuelt kan omfattes av hva som er rimelig for å få pengene tilbakebetalt. Det kan imidlertid være aktuelt å vurdere på nytt om medlemmet på grunn av endringer i helsetilstanden kan vurderes for unntak fra meldeplikten, helt eller delvis, se folketrygdloven ny § 11-10 fjerde ledd.

Departementet viser til utkast til forskrift § 5.

2.6 Til § 6 Vedtaksperiode og oppfølging – videreføring av dagens forskriftsbestemmelser

Mottakere av arbeidsavklaringspenger skal ha jevnlig oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Det skal fastsettes individuelle oppfølgingspunkter ved innvilgelsen av arbeidsavklaringspenger. Medlemmet skal også følges opp etter at behandlingen eller det arbeidsrettede tiltaket er avsluttet. Dette framgår av folketrygdloven ny § 11-11 første og andre ledd. På oppfølgingstidspunktet skal det vurderes om medlemmet har den ønskede framdriften mot målet om å komme i arbeid, og om vilkårene for fortsatt rett til ytelse er oppfylt, se ny § 11-11 tredje ledd. Av ny § 11-11 fjerde ledd framgår det at departementet i forskrift kan fastsette nærmere regler om oppfølgingen.

I gjeldende forskrift om arbeidsavklaringspenger § 4 framgår det at det skal fastsettes minst ett årlig oppfølgingspunkt ved innvilgelse av arbeidsavklaringspenger. Det enkelte NAV-kontoret står fritt til å gjøre en vurdering av hensiktsmessig omfang oppfølging av den enkelte saken.

Det er et mål å styrke den arbeidsrettede oppfølgingen og gi NAV-kontorene mer myndighet og handlefrihet. For å sikre et minimum av oppfølging ønsker departementet å videreføre kravet til minst ett årlig oppfølgingspunkt. Som det framgår av Prop. 74 L (2016–2017) punkt 5.6.4 skal det forskriftsfestede kravet til minst ett årlig oppfølgingspunkt opprettholdes for å sikre et minimum av oppfølging.

I gjeldende forskrift § 3 framgår at vedtak om arbeidsavklaringspenger kan fattes for inntil ett år om gangen. Bestemmelsen setter en maksimal tidsramme for vedtaket. Det er mulig å fatte vedtak av kortere varighet der dette framstår som hensiktsmessig. Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen.

Departementet foreslår at gjeldende forskrift §§ 3 og 4 samles i én forskriftsparagraf under overskriften "Vedtaksperiode og oppfølging".

Departementet viser til utkast til forskrift § 6.

2.7 Til § 7 Arbeidsavklaringspenger til studenter – forskriftsregulering av gjeldende praksis

Folketrygdloven ny § 11-14 gjelder arbeidsavklaringspenger til studenter som har behov for aktiv behandling for å kunne gjenoppta studiet.

Med student forstås en person som gjennomgår studier som gir rett til lån fra Statens lånekasse for utdanning (omfatter også videregående opplæring og alle andre utdanninger som gir rett til støtte i Lånekassen). Studenten trenger ikke å ha benyttet seg av låneretten for å kunne tilstå arbeidsavklaringspenger etter ny § 11-14. Lånekassen krever imidlertid at utdannelsen må være offentlig godkjent. Dette er i tråd med tidligere forarbeider og praksis på området. Departementet foreslår at dette forskriftsreguleres.

Dersom sykdommen fører til at avbruddet i studiet varer over tid, kan dette være en indikasjon på at studenten har behov for en annen og mer omfattende bistand fra Arbeids- og velferdsetaten. Studenten må i slike tilfeller vurderes etter hovedregelen i § 11-6.

Departementet mener det er hensiktsmessig at varigheten for avbruddet reguleres i forskrift. Departementet foreslår at avbrudd ut over seks måneder ikke gir rett til arbeidsavklaringspenger etter ny § 11-14. Denne varighetsbegrensningen er i tråd med gjeldende praksis på området.

Studenter som har utbetalt lån og stipend fra Lånekassen, har ikke rett til arbeidsavklaringspenger etter ny § 11-14 for perioden studenten eventuelt har krav på sykestipend fra Lånekassen. Dato for opphør av sykestipend må derfor dokumenteres. Ved vurderingen av stønadperiodens lengde, ses det ikke hen til om studenten har mottatt sykestipend før krav om arbeidsavklaringspenger ble satt fram.

Departementet viser til utkast til forskrift § 7.

2.8 Til § 8 Barnetillegg – videreføring av dagens forskriftsbestemmelse

Til et medlem som forsørger barn gis det et barnetillegg, jf. folketrygdloven ny § 11-20 tredje ledd. Med barn menes person under 18 år, jf. folketrygdloven § 1-6. Dersom barnet har inntekt over ett grunnbeløp (93 634 kroner per 1. mai 2017) eller barnepensjon, anses det ikke som forsørget. Medlemmet har da ikke rett til barnetillegg for barnet. Det er i bestemmelsens sjette ledd gitt hjemmel til i forskrift å fastsette nærmere regler om barnetilleggets størrelse.

Departementet foreslår å videreføre dagens forskriftsbestemmelse om at det til medlem som forsørger barn ytes et barnetillegg på 27 kroner per dag for hvert barn fem dager i uka.

Departementet viser til utkast til forskrift § 8.

2.9 Til § 9 Reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved delvis nedsatt arbeidsevne – forskriftsregulering av gjeldende praksis

Gjeldende rett

Det skal gis fulle arbeidsavklaringspenger til et medlem som har tapt hele arbeidsevnen. Dersom et medlem har tapt en del av arbeidsevnen, skal arbeidsavklaringspengene reduseres slik at det skal gis ytelse tilsvarende den delen av arbeidsevnen som er tapt. Det skal alltid vurderes om medlemmet har en arbeidsevne som ikke er utnyttet. Dette framgår av

folketrygdloven ny § 11-23 første og andre ledd. Av tredje ledd framgår det at beregningen av den reduserte ytelsen skal ta utgangspunkt i forholdet mellom en arbeidstid på 37,5 timer per uke og det antall timer medlemmet har vært i eller kunne vært i inntektsgivende arbeid. Beregningen skal baseres på gjennomsnittlig arbeidet tid i meldeperioden. Meldeperioden framgår av ny § 11-10, og er hver fjortende dag. Av ny § 11-23 syvende ledd framgår det at departementet i forskrift kan fastsette nærmere regler om reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av samtidig arbeid, herunder gi bestemmelser for særskilte grupper.

Departementets forslag

Departementet foreslår å forskriftsfeste generelle bestemmelser om hvordan arbeidsavklaringspengene skal reduseres, som i dag framgår av rundskriv og praksis i Arbeids- og velferdsetaten. Departementet anser det hensiktsmessig at reglene som er bestemmende for rettighetene til medlemmene framgår av forskrift.

Arbeidede timer som er ført på meldekortet avgjør både om medlemmet har rett til arbeidsavklaringspenger i perioden og ev. størrelsen på arbeidsavklaringspengene.

Departementet foreslår at det skal framgå av forskriften at medlemmet skal føre på meldekortet de timene han eller hun *faktisk har arbeidet* i meldeperioden. Dersom medlemmet utfører arbeid, og inntekten for arbeidet kommer på et senere tidspunkt, skal arbeidstimene likevel føres på meldekortet for den perioden arbeidet utføres.

Videre foreslår departementet at det bør framgå av forskriften at arbeidstiden skal *avrundes* til nærmeste halve time. Dette er i tråd med dagens praksis.

Departementet foreslår å forskriftsfeste at dersom medlemmet har *gjenværende arbeidsevne som han eller hun ikke benytter*, skal arbeidsavklaringspengene reduseres i forhold til de timene medlemmet kunne ha vært i arbeid. Arbeids- og velferdsetaten må gjøre en konkret vurdering i den enkelte sak av om medlemmet har en arbeidsevne som han eller hun ikke utnytter og som dermed skal medføre at arbeidsavklaringspengene reduseres.

Dersom medlemmet har fått *lønn for flere timer* enn det faktisk er utført arbeid i, skal antall timer medlemmet har fått lønn for føres på meldekortet.

Stillinger som oppgis i prosentandel skal omregnes til timer slik at en 100 prosent stilling tilsvarer 37,5 timer. Et medlem som får lønn for en fast stillingsprosent skal føre på meldekortet det antallet timer medlemmet skulle ha arbeidet i henhold til den arbeidsavtalen medlemmet har mens han eller hun mottar arbeidsavklaringspenger. Har et medlem avtale om å arbeide 50 prosent stilling mens medlemmet mottar arbeidsavklaringspenger, skal det føres timer på meldekortet tilsvarende 50 prosent stilling, uavhengig av hvordan han eller hun disponerer tiden, herunder avspasering.

Dersom medlemmet har en *50 prosent stilling*, skal det føres 18,5 timer den ene uken og 19 timer den andre uken i meldeperioden. Gjennomsnittet per uke blir da 18,75, som tilsvarer en 50 prosent stilling.

Et medlem som er *timeansatt* eller som jobber når han eller hun blir tilkalt, skal føre på meldekortet det faktiske antallet timer medlemmet har jobbet i meldeperioden.

Et medlem som jobber i *turnus eller lignende* skal føre på meldekortet gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid. Dersom et medlem som arbeider turnus får betalt i henhold til en fast stillingsprosent, skal reglene som gjelder stillingsprosent i fjerde ledd i forskriften følges.

Et medlem som har *betalt bakvakt* skal føre opp på meldekortet 20 prosent av tiden han eller hun har bakvakt. Ved hvilende vakt skal alle timene medlemmet mottar inntekt for føres på meldekortet.

I gjeldende forskrift om arbeidsavklaringspenger § 8 er det gitt bestemmelser om reduksjon av ytelsen for lærlinger. Nærmere regler for reduksjon av ytelsen for andre yrkesgrupper, som selvstendig næringsdrivende, bønder, fiskere, kunstnere, mottakere av omsorgstønad, fosterforeldre mv, er derimot ikke forskriftsregulert, men framgår av Arbeids- og velferdsdirektoratets rundskriv til dagens folketrygdlov § 11-7 om meldeplikt. Departementet har vurdert om disse også bør framgå av forskriften, men mener at de generelle reglene om reduksjon som nå foreslås i forskriften § 9 vil være tilstrekkelig. Dette innebærer også at dagens forskrift § 8 om arbeidsavklaringspenger til lærlinger blir overflødig, og departementet foreslår at denne oppheves.

Departementet gjør oppmerksom på at det er nedsatt et offentlig utvalg som skal se nærmere på fosterforeldres rammevilkår, og det skal blant annet vurdere om det er nødvendig med tydeliggjøring og/eller endringer i rettighetene knyttet til trygdeytelsene, blant annet ved sykdom, arbeidsledighet og uførhet. Stortinget fattet 11. mai 2017 et anmodningsvedtak om at regjeringen i påvente av arbeidet til utvalget skal innføre en overgangsordning for fosterforeldre på trygdeytelser, som sikrer at de ikke taper økonomisk på å være fosterforeldre. Regjeringen legger opp til å komme tilbake til Stortinget i forbindelse med framleggelse av statsbudsjettet for 2018.

Departementet viser til utkast til forskrift § 9.

2.10 Til § 10 Arbeidsavklaringspenger når medlemmet er nær ved å komme i full jobb – videreføring av dagens forskriftsbestemmelse

I dagens forskrift om arbeidsavklaringspenger § 10 er perioden når medlemmet er nær ved å komme i arbeid, der han eller hun kan motta arbeidsavklaringspenger med inntil 80 prosent nærmere regulert.

Departementet foreslår å videreføre i forskriften at perioden der medlemmet kan motta arbeidsavklaringspenger etter ny § 11-23 sjette ledd skal framgå av eget vedtak eller av medlemmets aktivitetsplan, (jf. arbeids- og velferdsforvaltningsloven 14 a. Departementet understreker at dersom arbeidsforsøket ikke fører fram og medlemmet har behov for ytterligere behandling, tiltak eller oppfølging, kan han eller hun igjen motta arbeidsavklaringspenger etter hovedregelen i ny § 11-23 første og andre ledd. Bestemmelsen i dagens forskrift § 10 om at det ikke kan tilstås mer enn én periode med

arbeidsavklaringspenger med inntil 80 prosent når medlemmet er nær ved å komme i arbeid, er tatt inn i ny § 11-23 sjette ledd andre punktum.

Departementet viser til utkast til forskrift § 10.

2.11 Til § 11 Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra arbeidsgiver – forskriftsregulering av gjeldende praksis

Gjeldende rett

At ytelser fra arbeidsgiver skal føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene følger av folketrygdloven ny § 11-24 første ledd. Det er pensjonsgivende inntekt (se folketrygdloven § 3-15) og økonomiske ytelser fra den nåværende eller en tidligere arbeidsgiver som ikke er pensjonsgivende inntekt, som gis i forbindelse med overgang til arbeidsavklaringspenger eller i forbindelse med oppsigelse, fratreden eller reduksjon av arbeidstid, som skal føre til reduksjon av arbeidsavklaringspenger. Ytelsene fra arbeidsgiver periodiseres ved at de deles på medlemmets tidligere månedslønn, se første ledd andre punktum.

Hvilke ytelser fra arbeidsgiver som ikke skal føre til reduksjon i arbeidsavklaringspengene, følger av bestemmelsens andre og tredje ledd. Dette gjelder pensjonsgivende inntekt som er erstatning fra en arbeidsgiver etter skadeerstatningsloven § 3-1 eller yrkesskedeforsikringsloven § 13. Dessuten skal feriepenger etter ferieloven ikke føre til reduksjon.

Departementet har forskriftshjemmel etter bestemmelsens fjerde ledd til å fastsette nærmere regler for hvordan reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra arbeidsgiver skal skje.

Departementets forslag

Folketrygdloven ny § 11-24 regulerer hvilke ytelser fra arbeidsgiver som skal føre til reduksjon i arbeidsavklaringspengene. Departementet foreslår å forskriftsfeste nærmere regler for hvordan reduksjonen skal skje og hvilke ytelser som ikke skal føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene, slik at medlemmet vet hva han eller hun kan få utbetalt i arbeidsavklaringspenger.

Prinsippet er at det reduseres mot ytelser fra arbeidsgiver som tilsvarer lønn, men ikke ved erstatningsutbetalinger, som oppreisning for tort og svie etter oppsigelse eller avskjed, menerstatning, ulykkesforsikring og lisensforsikring.

Ytelsene fra nåværende eller tidligere arbeidsgiver utbetales enten i form av en engangsutbetaling (for eksempel en sluttpakke) eller ved utbetaling over en periode (for eksempel lønn). En sluttpakke fra arbeidsgiver i forbindelse med en bestridt oppsigelse eller avskjed (arbeidstvist) vil kunne inneholde både en utbetaling av arbeidsinntekt og erstatningsutbetaling, som tort og svie. Dersom sluttpakken ikke angir en beløpsmessig fordeling mellom arbeidsinntekt og erstatning, og Arbeids- og velferdsetaten ikke har annen dokumentasjon på forholdet mellom utbetalingene i sluttpakken, blir det i praksis ikke foretatt

en samordning mellom ytelsen fra arbeidsgiver og arbeidsavklaringspenger i denne situasjonen.

Departementet foreslår å fastsette i forskriften at medlemmet må opplyse om og dokumentere fordelingen mellom lønn og erstatning. Dokumentasjonen kan for eksempel skje ved at medlemmet legger fram en sluttavtale hvor dette er angitt eller en uttalelse fra arbeidsgiver. Hvis medlemmet ikke opplyser om fordelingen, kan Arbeids- og velferdsetaten trekke hele utbetalingen fra arbeidsavklaringspengene.

Oppreisningserstatning (tort og svie) ved uberettiget avskjed eller usaklig oppsigelse følger av skadeerstatningsloven § 3-5. Departementet foreslår å fastsette i forskriften at ved utbetaling av en sluttpakke i forbindelse med en bestridt oppsigelse eller avskjed (arbeidstvist) skal den delen av erstatningen som gjelder tapt arbeidsinntekt føre til reduksjon, mens det ikke skal reduseres mot den delen som gjelder oppreisning for tort og svie.

Generelt vil ytelser fra et forsikringsselskap ikke føre til reduksjon av arbeidsavklaringspenger. Dersom arbeidsgiver benytter et forsikringsselskap til å utbetale en økonomisk ytelse til arbeidstaker, vil situasjonen kunne være en annen. Departementet foreslår at utbetaling fra et forsikringsselskap på vegne av arbeidsgiver likestilles med ytelser fra arbeidsgiver og reduseres etter de samme prinsippene som ytelser fra arbeidsgiver. Utbetaling må komme i den samme perioden som arbeidsavklaringspengene og ha det samme formålet - gjelde for arbeidsuførhet ved sykdom, skade eller lyte for at arbeidsavklaringspengene skal reduseres.

Departementet foreslår dessuten å fastsette i forskriften at ytelser fra arbeidsgiver må komme til utbetaling i det samme tidsrommet eller for den samme perioden med utbetalingen av arbeidsavklaringspengene for at ytelsene skal reduseres. Ytelser fra arbeidsgiver skal føre til reduksjon fra utbetalingstidspunktet.

Departementet viser til utkast til forskrift § 11.

2.12 Til § 12 Når medlemmet skal fortsette i den opprinnelige stønadsperioden

Et medlem som har mottatt arbeidsavklaringspenger ut maksimal stønadsperiode, har ikke ny rett til arbeidsavklaringspenger før etter en karenperiode på 52 uker. Dersom medlemmet er alvorlig sykt eller skadet, gjelder ikke karenperioden på 52 uker, jf. folketrygdloven ny § 11-31. I ny § 11-31 fjerde ledd framgår det at departementet i forskrift kan fastsette nærmere regler om når medlemmet har rett til å få innvilget en ny stønadsperiode, når medlemmet skal fortsette i den samme stønadsperioden og når det skal framsettes nytt krav.

Departementet foreslår å fastsette i forskrift at dersom det er mindre enn 52 uker siden medlemmet sist mottok arbeidsavklaringspenger, fortsetter medlemmet i den opprinnelige stønadsperioden etter ny § 11-12 første ledd, uavhengig av årsak til at arbeidsavklaringspengene stanset eller opphørte. Dette innebærer at et medlem som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger i for eksempel to år før han eller hun ble ferdig avklart, og som igjen setter fram krav om arbeidsavklaringspenger før det har gått 52 uker, igjen har

rett til arbeidsavklaringspenger etter hovedregelen i inntil ett år. Departementet foreslår å fastsette dette i forskriften slik at det ikke blir avgjørende for rettigheten til medlemmet om vedtaket om arbeidsavklaringspenger er stanset eller opphørt. Stønadsperioden kan imidlertid forlenges i inntil to år dersom vilkårene i ny § 11-12 andre eller tredje ledd er oppfylt.

Departementet foreslår at det også skal framgå av forskriften at dersom medlemmet trer inn i den opprinnelige stønadsperioden, skal det tidligere fastsatte beregningsgrunnlaget anvendes.

Departementet viser til utkast til forskrift § 12.

2.13 Til § 13 Utbetaling og forskuddsanvisning – videreføring av dagens forskriftsbestemmelse

I gjeldende forskrift om arbeidsavklaringspenger §§ 15 og 16 reguleres utbetaling og forskuddsanvisning av arbeidsavklaringspengene. Paragraf 15 bestemmer at anvisning og utbetaling skjer etterskuddsvis hvis ikke annet er bestemt i § 16. Arbeidsavklaringspenger kan tidligst ytes fra den dagen medlemmet har satt fram krav om arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11.

I gjeldende forskrift om arbeidsavklaringspenger § 16 reguleres at arbeidsavklaringspenger kan forskuddsanvises i forbindelse med jul, nyttår og påske for en periode på inntil 14 dager. Når arbeidsavklaringspenger er anvist på forskudd, plikter medlemmet å melde fra til Arbeids- og velferdsetaten om endringer i de forholdene som er lagt til grunn ved anvisningen. For lite eller for mye utbetalte arbeidsavklaringspenger skal korrigeres ved første mulige anvisning. Medlemmet plikter å tilbakebetale for mye utbetalt ytelse. Departementet foreslår å videreføre gjeldende forskriftsbestemmelser, men å slå dem sammen og justere språket.

Virkingstidspunktet er regulert i folketrygdloven kapittel 22 om utbetaling § 22-13 fjerde ledd bokstav d. Departementet foreslår å vise til bestemmelsen i forskriften fordi virkingstidspunktet til arbeidsavklaringspenger skiller seg fra hovedregelen om at livsoppholdsytelser kan utbetales for opptil tre måneder før den måneden kravet ble satt fram. Arbeidsavklaringspengene kan tidligst utbetales fra tidspunktet kravet ble satt fram.

Det vises til utkast til forskrift § 13.

2.14 Til § 14 Overgangsbestemmelser

Det går fram av Prop. 74 L (2016–2017) om endringer i folketrygdloven (arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak mv.) at for mottakere av arbeidsavklaringspenger per 31. desember 2017, gjelder tidligere regler i folketrygdloven § 11-10 (varighet) inntil arbeidsavklaringspengene opphører. Dette betyr at alle medlemmer som har fått arbeidsavklaringspenger før 2018 fortsatt har rett til en maksimal stønadsperiode på fire år. Alle som får arbeidsavklaringspenger etter 31. desember 2017, vil ha rett til den nye maksimalstønadsperioden på tre år. Det er ikke behov for nærmere regler om dette i forskrift.

Det framgår videre av proposisjonen at bestemmelsene i ny § 11-12 andre og tredje ledd om unntak fra maksimal varighet gjelder for alle fra og med 1. januar 2018. Etter ny § 11-12

andre ledd kan stønadsperioden forlenges i inntil to år dersom sykdom, skade eller lyte er hovedårsaken til at medlemmets arbeidsevne ikke er avklart mot arbeid eller uføretrygd, og

- a) medlemmet først etter langvarig utredning har begynt med hensiktsmessig medisinsk behandling, og/eller arbeidsrettet tiltak, eller
- b) medlemmet har vært forhindret fra å kombinere medisinsk behandling og arbeidsrettet tiltak.

Etter ny § 11-12 tredje ledd kan stønadsperioden også forlenges i inntil to år dersom medlemmet deltar på et opplæringstiltak.

Dette betyr at alle saker der medlemmet er innvilget unntak fra ordinær stønadsperiode per 31. desember 2017, i utgangspunktet skal vurderes på nytt per 1. januar 2018.

Det framgår av gjeldende forskrift om arbeidsavklaringspenger at det kan fattes vedtak for inntil ett år av gangen. Det betyr at ved årsskiftet vil ca. en 1/12 av mottakerne ha vedtak som løper ut januar 2018, en annen 1/12 del ha vedtak som løper ut februar 2018 osv. Dette betyr at alle medlemmer skal få et nytt vedtak i løpet av 2018 (om stans/oppfør/fortsatt rett).

Begrensingen i vedtaksperioden på ett år gjelder også i saker hvor det er klart at oppfølgingen vil gå over flere år. Et vedtak kan inneholde både maksimal stønadsperiode og unntak, for eksempel dersom vedtaket fattes et par måneder før utløpet av maksimal stønadsperiode.

Departementet foreslår at medlemmer som har innvilget arbeidsavklaringspenger etter unntaksbestemmelsen før 1. januar 2018 får beholde ytelsen ut vedtaksperioden sin. Dette både av hensyn til medlemmet som har innrettet seg til et vedtak som inneholder aktivitetsplan for hele vedtaksperioden og av hensyn til Arbeids- og velferdsetatens ressursbruk. Forslaget betyr at alle vil bli vurdert etter de nye unntaksbestemmelsene i ny § 11-12 andre og tredje ledd i løpet av 2018. Den maksimale stønadsperioden for unntaket er likevel to år og begynner å løpe 1. januar 2018. Et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger etter unntaksbestemmelsene per 31. desember 2017, kan derfor maksimalt få rett til ytelsen inntil 31. desember 2019.

Departementet foreslår at tilsvarende skal gjelde for medlemmer som før 31. desember 2017 har fått et vedtak om arbeidsavklaringspenger som inneholder både ordinær periode utover 2017 og deretter unntak for resten av vedtaksperioden på inntil ett år. På denne måten gjøres det ingen endringer i de vedtakene som er fattet i 2017, men vi lar dem løpe ut vedtaksperioden.

Forslaget innebærer en gradvis innføring i løpet av 2018. Toårsbegrensningen i ny § 11-12 andre og tredje ledd begynner imidlertid å løpe fra 1. januar 2018, som fastsatt av Stortinget.

Departementet viser til utkast til forskrift § 14.

2.15 Til II Ikrafttredelse

Nye regler for rett til arbeidsavklaringspenger skal tre i kraft 1. januar 2018. Departementet foreslår at endringene i forskrift om arbeidsavklaringspenger skal gjelde fra samme tidspunkt.

3 Forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-avtalen

I gjeldende forskrift om arbeidsavklaringspenger er forholdet til EØS-reglene regulert i §§ 18–22. Bestemmelsene gjelder ved beregning av arbeidsavklaringspenger for personer som omfattes av EØS-avtalen og gjelder tilsvarende i tilfeller hvor reglene kommer til anvendelse etter særskilt avtale med annet land.

Departementet foreslår å flytte disse reglene til en egen forskrift. Bakgrunnen for forslaget er blant annet at disse reglene er hjemlet i folketrygdloven § 25-15 og § 1-3 og ikke i folketrygdloven kapittel 11. I tillegg vises til at EØS-reglene som gjelder for uføretrygd fra folketrygden også er regulert i egen forskrift.

Det foreslås ingen materielle endringer i innholdet i de paragrafene som flyttes ut av forskrift om arbeidsavklaringspenger til den nye forskriften om beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-avtalen. Det er gjort en språklig endring i utkastet til § 5 som følge av at begrepet "ventetid på arbeid" i gjeldende folketrygdlov § 11-14 erstattes av "Arbeidsavklaringspenger i perioden som arbeidssøker" i folketrygdloven ny § 11-17. Videre er flere lovhenvvisninger justert i tråd med endringene i folketrygdloven kapittel 11 fra 1. januar 2018.

Departementet foreslår en ny bestemmelse til sist i den nye forskriften som gjelder ikrafttredelse. Det foreslås at forskriften trer i kraft fra 1. januar 2018 og gis virkning for krav om arbeidsavklaringspenger for tidsrom etter nevnte tidspunkt.

Departementet viser til utkast til forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-avtalen.

4 Forskriftsbestemmelser som foreslås opphevet

Departementet foreslår å oppheve de forskriftsbestemmelsene om arbeidsavklaringspenger som fra 1. januar 2018 vil reguleres i folketrygdloven kapittel 11. Det gjelder

- § 1 unntak fra kravet om forutgående medlemskap som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-2 andre ledd,
- § 2 beregning av fireårsperioden som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-12 fjerde ledd,
- § 2 a forlengelse av stønadsperioden i særlige tilfeller som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-12 andre og tredje ledd,
- § 5 fravær fra fastsatt aktivitet som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-8 femte ledd og § 11-11,
- § 6 brudd på meldeplikten som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-10,
- § 9 arbeidsavklaringspenger under etablering av egen virksomhet som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-15,
- § 11 arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-17,

- § 12 forholdet til andre fulle ytelser fra folketrygden som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-27,
- § 13 forholdet til andre reduserte ytelser fra folketrygden som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-28,
- § 14 forholdet til ytelser fra nåværende eller tidligere arbeidsgiver som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-24 og
- § 17 unnlatt melding om vedtak om stans av utbetaling av arbeidsavklaringspenger som er lovregulert i folketrygdloven ny § 11-30.

Forskriften § 8 om reduksjon av arbeidsavklaringspenger til læringer foreslås opphevet, da den anses overflødig når det gis generelle bestemmelser i forslaget til ny § 9. Det foreslås imidlertid ikke å endre på hvordan arbeidsavklaringspenger til læringer skal reduseres.

I tillegg foreslår departementet å oppheve forskrift 10. februar 2010 nr. 153 om tilleggsstønader etter folketrygdloven kapittel 11 da alle nødvendige forskriftsbestemmelser fra 1. januar 2018 vil framgå av folketrygdloven nytt kapittel 11 A.

5 Ikrafttredelse. Administrative og økonomiske konsekvenser

Nye regler for rett til arbeidsavklaringspenger skal tre i kraft 1. januar 2018, se Prop. 74 L (2016–2017), Innst. 390 L (2016–2017) og Lovvedtak 114 (2016–2017). Departementet foreslår at endringene som foreslått her skal gjelde fra samme tidspunkt.

Forslagene har ingen administrative og økonomiske konsekvenser utover det som er redegjort for i Prop. 74 L (2016–2017).

6 Utkast til forskriftsendringer

I dette kapitlet presenteres utkast til endringsforskrift om arbeidsavklaringspenger (avsnitt 6.1), utkast til forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger for personer som omfattes av EØS-avtalen (avsnitt 6.2) og endring i forskrift om anke til Trygderetten (avsnitt 6.3)

6.1 Utkast til forskrift om arbeidsavklaringspenger

Forskrift om endringer i forskrift om arbeidsavklaringspenger

Fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet xx.xx 2017 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr 19 om folketrygd (folketrygdloven) §§ 11-6, 11-8, 11-9, 11-10, 11-11, 11-14, 11-20, 11-23, 11-24, 11-31 og lov 16. juni 2017 nr. 43 om endringer i folketrygdloven mv. (arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak mv.) del V nr. 8.

I

Forskrift 10. februar 2010 nr. 152 om arbeidsavklaringspenger skal lyde:

Forskrift 10. februar 2010 nr. 152 om arbeidsavklaringspenger

§ 1 Virkeområde

Forskriften gir nærmere regler om arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11.

§ 2 Arbeidsrettet tiltak

Med et arbeidsrettet tiltak etter folketrygdloven § 11-6 menes

- a) tiltak etter forskrift 11. desember 2015 nr. 1598 om arbeidsmarkedstiltak (tiltaksforskriften), med unntak av Varig tilrettelagt arbeid i forskriften kapittel 14,
- b) etablering av egen virksomhet, se folketrygdloven § 11-15, og
- c) andre aktiviteter i regi av offentlige eller private virksomheter, herunder frivillige aktører, som er egnet til å styrke medlemmets mulighet for overgang til arbeid.

§ 3 Fravær fra fastsatt aktivitet

Fravær som skyldes sterke velferdsgrunner skal ikke føre til stans av ytelsen, se folketrygdloven § 11-8 tredje ledd. Fravær utover ti virkedager per kalenderår skal likevel føre til stans. Det kan blant annet godkjennes fravær:

- a) i inntil tre dager for tilvenning av barn i barnehage, førskole eller hos dagmamma,
- b) pleie i hjemmet av en nær pårørende, eller
- c) i inntil tre dager ved dødsfall i nær familie eller vennekrets.

§ 4 Reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter

Arbeidsavklaringspengene skal reduseres med hjemmel i folketrygdloven § 11-9 tilsvarende én dags ytelse, dersom medlemmet unnlater å:

- a) møte hos Arbeids- og velferdsetaten etter innkalling, se folketrygdloven § 11-7, eller

- b) møte som avtalt på arbeidsrettet tiltak, behandling eller utredning, se folketrygdloven § 11-7, eller
- c) gi de opplysningene og levere de dokumentene som Arbeids- og velferdsetaten krever framlagt i medhold av folketrygdloven § 21-3.

Dersom medlemmet hadde rimelig grunn til å unnlate å oppfylle aktivitetsplikten etter første ledd bokstavene a til c, skal reduksjonen i ytelsen tilbakeføres til medlemmet.

Vedtaket kan påklages etter reglene i folketrygdloven § 21-12 til det nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Vedtaket kan ikke ankes inn for Trygderetten, se forskrift om unntak fra anke til Trygderetten § 1.

§ 5 Rimelig grunn til ikke å sende meldekort

Det beror på en konkret vurdering i den enkelte saken om medlemmet har hatt rimelig grunn til ikke å sende inn meldekort på fastsatt dag, se folketrygdloven § 11-10 andre ledd. Ved vurderingen kan det legges vekt på om årsaken for eksempel var:

- a) en uforutsett hendelse,
- b) begrunnet i en medisinsk tilstand og konsekvenser av sykdomstilstanden,
- c) den samme årsaken som tidligere førte til at medlemmet ble innvilget fritak fra å sende inn meldekortet, jf. folketrygdloven § 11-10 tredje ledd, eller
- d) dødsfall eller sykdom i nær familie.

§ 6 Vedtaksperiode og oppfølging

Et vedtak om arbeidsavklaringspenger kan fattes for inntil ett år om gangen.

Et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger skal få fastsatt oppfølgingstidspunkter i tråd med folketrygdloven § 11-11. Det skal være minst ett årlig oppfølgingstidspunkt.

§ 7 Arbeidsavklaringspenger til studenter

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven § 11-14 at medlemmet tar en utdanning som er godkjent for støtte fra Lånekassen.

En student som har fått utbetalt lån og stipend fra Lånekassen, har ikke rett til arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven § 11-14 for perioden han eller hun eventuelt har krav på sykestipend fra Lånekassen.

Dersom sykdommen eller skaden medfører at avbruddet i studiet vil være av lengre varighet enn seks måneder, har medlemmet ikke rett til arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven § 11-14. Det samme gjelder dersom medlemmet må avslutte den påbegynte utdanningen, eller medlemmet trenger annen og mer omfattende bistand fra Arbeids- og velferdsetaten for å komme i arbeid.

§ 8 Barnetillegg

Til et medlem som forsørger barn ytes et barnetillegg på 27 kroner per dag for hvert barn fem dager i uka.

§ 9 Reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved delvis nedsatt arbeidsevne

Arbeidsavklaringspengene skal reduseres på bakgrunn av inntektsgivende arbeid. Medlemmet skal føre på meldekortet de arbeidstimene han eller hun faktisk har arbeidet i

meldeperioden. Dersom medlemmet utfører arbeid som han eller hun ikke får inntekt fra før på et senere tidspunkt, skal arbeidstimene likevel føres opp i den perioden arbeidet utføres. Arbeidstiden skal avrundes til nærmeste halve time.

Dersom medlemmet har en gjenværende arbeidsevne som det kan forventes at han eller hun utnytter, men som ikke utnyttes fullt ut, skal arbeidsavklaringspengene reduseres med de timene medlemmet kunne ha vært i arbeid.

Dersom medlemmet får lønn for flere timer enn det faktisk er utført arbeid, skal antall timer medlemmet har fått lønn for føres på meldekortet.

Stillinger som oppgis i prosentandel skal omregnes til timer. En 100 prosent stilling skal tilsvare 37,5 timer. Et medlem som får lønn for en fast stillingsprosent skal føre på meldekortet det antallet timer medlemmet skulle ha arbeidet i henhold til den stillingsprosenten medlemmet har mens han eller hun mottar arbeidsavklaringspenger. Dersom medlemmet arbeider 50 prosent, skal det føres timer tilsvarende 50 prosent av 37,5 timer uavhengig av om medlemmet arbeider mer eller mindre den aktuelle uken. Tilsvarende gjelder for arbeid i andre stillingsprosenter.

Et medlem som er timeansatt, eller som arbeider som timebasert tilkallingshjelp, skal føre på meldekortet det reelle antall timer han eller hun arbeider.

Et medlem som arbeider i turnus eller lignende, skal føre opp gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid på meldekortet. Dersom et medlem som arbeider turnus får betalt i henhold til en fast stillingsprosent, skal reglene i fjerde ledd følges.

Ved betalt bakvakt skal 20 prosent av tiden som medgår føres opp. Ved hvilende vakt skal alle timene som medlemmet mottar inntekt for føres på meldekortet.

§ 10 Arbeidsavklaringspenger når medlemmet er nær ved å komme i fullt arbeid

Perioden der medlemmet kan motta arbeidsavklaringspenger med inntil 80 prosent etter folketrygdloven § 11-23 sjette ledd, skal framgå av vedtak eller av medlemmets aktivitetsplan, jf. arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a.

§ 11 Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra arbeidsgiver

Ved utbetaling av en sluttpakke i forbindelse med en bestridt oppsigelse eller avskjed (arbeidstvist) skal den delen av erstatningen som gjelder oppreisning for tort og svie ikke gå til reduksjon av arbeidsavklaringspengene, se skadeerstatningsloven § 3-5. Fordelingen av lønn og erstatning må dokumenteres av medlemmet som har fått utbetalt sluttpakken. Hvis medlemmet ikke opplyser om fordelingen, kan Arbeids- og velferdsetaten trekke hele utbetalingen fra arbeidsavklaringspengene.

Utbetaling fra et forsikringsselskap på vegne av arbeidsgiver, likestilles med ytelser fra arbeidsgiver og reduseres etter de samme prinsippene.

Ytelser fra arbeidsgiver må komme til utbetaling i det samme tidsrommet eller for den samme perioden med utbetaling av arbeidsavklaringspengene for at arbeidsavklaringspengene skal reduseres. Arbeidsavklaringspengene skal reduseres fra det tidspunktet ytelsen fra arbeidsgiveren utbetales.

§ 12 Når medlemmet skal fortsette i den opprinnelige stønadsperioden

Dersom det er mindre enn 52 uker siden medlemmet mottok arbeidsavklaringspenger, fortsetter medlemmet i den opprinnelige stønadsperioden etter § 11-12 første ledd, uavhengig av årsak til at arbeidsavklaringspengene stanset eller opphørte. Dersom medlemmet trer inn i den opprinnelige stønadsperioden, skal det tidligere fastsatte beregningsgrunnlaget anvendes.

§ 13 Utbetaling og forskuddsanvisning

Anvisning og utbetaling skjer etterskuddsvis hvis ikke annet er bestemt. Frist for framsetting av krav framgår av folketrygdloven § 22-13 fjerde ledd bokstav d).

I forbindelse med jul, nyttår og påske kan arbeidsavklaringspenger anvises forskuddsvis for en periode på inntil 14 dager.

Når arbeidsavklaringspenger er anvist på forskudd, plikter medlemmet å melde fra til Arbeids- og velferdsetaten om endringer i de forhold som er lagt til grunn ved anvisningen.

For lite eller for mye utbetalte arbeidsavklaringspenger skal korrigeres ved første mulige anvisning. Medlemmet plikter å tilbakebetale for mye utbetalt ytelse.

§ 14 Særlige bestemmelser for medlemmer som før 2018 har fått arbeidsavklaringspenger utover ordinær stønadsperiode.

For mottakere av arbeidsavklaringspenger som per 31. desember 2017 har et løpende vedtak om arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven § 11-10 første ledd andre punktum slik dette lød før lov 16. juni 2017 nr. 43 om endringer i folketrygdloven mv. (arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak mv.) trådte i kraft, gjelder nevnte § 11-10 første ledd andre punktum ut vedtaksperioden.

§ 15 Gradvis innføring av folketrygdloven § 11-9 om reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter

Folketrygdloven § 11-9 trer i kraft 1. januar 2018 for medlemmer som er bosatt i X, Y, ... og Z fylke og fra 1. januar 2019 for medlemmer som er bosatt i Æ, Ø... fylke.

(Merknad: Arbeids- og sosialdepartementet vil i samråd med Arbeids- og velferdsdirektoratet i løpet av høsten 2017 velge hvilke fylker som skal ha iverksetting fra hhv 1.1.2018 og 1.1.2019.)

II

Forskriften trer i kraft 1. januar 2018.

6.2 Utkast til forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-avtalen

Forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-avtalen

Fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet xx.xx.2017 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 25-15 og § 1-3

§ 1 Virkeområde

Denne forskriften inneholder bestemmelser om beregning av arbeidsavklaringspenger for personer som omfattes av EØS-avtalen vedlegg VI nr. 1 og 2 (Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger og Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 987/2009 om regler for gjennomføring av forordning (EF) nr. 883/2004 - m.fl.). Bestemmelsene gjelder tilsvarende i tilfeller hvor reglene kommer til anvendelse etter særskilt avtale med annet land.

§ 2 Arbeidsperioder i andre medlemsland

Ved beregningen av inntektsavhengige ytelser skal det tas hensyn til arbeidsperioder i andre medlemsland i de tre siste kalenderårene forut for det året da arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten (inntektsgrunnlagsårene). Det er et vilkår at vedkommende har hatt pensjonsgivende inntekt i Norge i disse årene eller i året da arbeidsevnen ble nedsatt i en slik grad at vedkommende hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid.

Arbeidsperioder i andre medlemsland skal dokumenteres ved innhenting av opplysninger fra kompetent institusjon eller trygdeordning på relevant EØS-blankett.

§ 3 Beregnet inntekt for arbeidsperioder i andre medlemsland

Det skal beregnes en inntekt for arbeidsperioder i andre medlemsland i inntektsgrunnlagsårene. Den beregnede inntekten for den enkelte perioden fastsettes ved å gange periodens varighet med norsk inntektsnivå etter annet til fjerde ledd.

Det inntektsnivået som skal legges til grunn ved beregningen etter første ledd, skal være gjennomsnittlig pensjonsgivende inntekt i Norge i inntektsgrunnlagsårene. Ved beregningen av gjennomsnittsinntekten ses det bort fra perioder da stønadsmottakeren ikke har vært medlem av folketrygden. Gjennomsnittsinntekten fastsettes som uke-, måneds- eller årsinntekt, alt ettersom de utenlandske arbeidsperiodene er angitt i uker, måneder eller år.

Dersom stønadsmottakeren ikke hadde pensjonsgivende inntekt i Norge i inntektsgrunnlagsårene, men hadde slik inntekt i året da arbeidsevnen ble nedsatt i en slik grad at vedkommende hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid, skal denne inntekten, omgjort til uke-, måneds- eller årsinntekt, legges til grunn som inntektsnivå ved beregningen etter første ledd. Bestemmelsene i annet ledd første og annet punktum gjelder tilsvarende.

Bestemmelsene i folketrygdloven § 11-19 annet ledd gjelder tilsvarende ved beregningene etter annet og tredje ledd.

§ 4 Grunnlaget for inntektsavhengige ytelser

I saker som omfattes av § 1 skal beregnet inntekt etter § 3 likestilles med pensjonsgivende inntekt i Norge ved anvendelsen av bestemmelsene i folketrygdloven § 11-19. Dersom det i ett eller flere av inntektsgrunnlagsårene foreligger både inntekt i Norge og beregnet inntekt etter § 3, skal disse inntektene summeres. Den inntekten som skal regnes med for hvert enkelt av de tre årene kan etter dette bare bestå av inntekt i Norge, bare beregnet inntekt etter § 3 eller en kombinasjon.

§ 5 Arbeidsavklaringspenger i perioden som arbeidssøker

Arbeidsavklaringspenger i perioden som arbeidssøker beregnes etter bestemmelsene i § 2 til § 4. En person som mottar arbeidsavklaringspenger i periode som arbeidssøker etter folketrygdloven § 11-17 skal følge reglene i forordning (EF) nr. 883/2004 artikkel 64).

§ 6 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2018.

6.3 Endring i forskrift om anke til Trygderetten

Forskrift om endring i forskrift om anke til Trygderetten

Fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet xx.xx 2017 med hjemmel i lov

I

I forskrift 15. april 1997 nr. 324 om unntak fra anke til Trygderetten gjøres følgende endringer:

§ 1 bokstav c skal lyde:

c) Vedtak om reduksjon av arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven § 11-9.

II

Endringen trer i kraft 1. januar 2018.